

Asia: VN/21072/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeuspalveluvirastosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvusta 1 Oikeuspalveluviraston tehtävät ja organisaatio

Ei huomautettavaa.

2. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvusta 2 Julkinen oikeusapu

Ei huomautettavaa.

3. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvusta 3 Talous- ja velkaneuvonta

Ei huomautettavaa.

4. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvusta 4 Yleinen edunvalvonta

Ei huomautettavaa.

5. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvusta 5 Hankkiminen muulta palveluntuottajalta

Ei huomautettavaa.

6. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvuista 6 ja 7 Erinäiset säännökset ja voimaantulo

Ei huomautettavaa.

7. Lausuntonne talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain, oikeusapulain ja saamen kielilain muutosehdotuksesta

Ei huomautettavaa.

8. Lausuntonne hallituksen esityksen perusteluista ja vaikutuksista

Lakiehdotuksen tavoitteet (s. 8–9) ovat hyväksyttäviä ja kannatettavia. Ne ilmenevät hallituksen esityksestä selkeästi ja vastaavat valtion hallinnon kehittämislinjauksia. Sidosryhmien välisen yhteistyön kannalta uudistuksella on vaikutusta asioinnin tapahtuessa piirien sijaan yhden viraston kanssa.

Lakiehdotuksen yhdeksi tavoitteeksi on kirjattu yhdenmukaistaa asiakkaiden saamaa palvelua eri puolella maata, mitä on pidettävä kansalaisten yhdenvertaisuuden ja oikeusturvan kannalta tärkeänä. Oikeusapu- ja edunvalvontatoimistojen asiakkaiden sekä oikeusapu- ja edunvalvontatoimistojen henkilökunnan kannalta on tärkeää, että lakiehdotuksella ei ole vaikutuksia oikeusapu- ja edunvalvontatoimistojen lakisääteisiin tehtäviin ja että toimistojen toimipaikat säilyvät ennallaan. Esteellisyyden vuoksi on tärkeää, että oikeusaputoimistot ja edunvalvontatoimistot säilyvät itsenäisinä ja toisistaan riippumattomina kuten on myös ehdotettu.

Hallituksen esityksestä ilmenee, että asiakkailta on edelleen oikeus valita asuinpaikkakunnastaan riippumatta, missä oikeusaputoimistossa tai talous- ja velkaneuvonnassa he asioivat (s. 22). Tämä lähtökohta on tarkoituksenmukaista ja perusteltua säilyttää jatkossakin. Ehdotuksella ei olisi myöskään vaikutuksia suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuuteen saada palveluja omalla kielellään. Toimipaikkojen kuntakohtaisista rajoista säättäminen asetuksella nykyisten toimistojen toimipaikkojen lisäksi selkeyttää kuitenkin toimistojen kielellistä asemaa.

Lakiehdotuksella ei ole sanottavia vaikutuksia tuomioistuinten toimintaan. Hallituksen esityksessä on kuitenkin tuotu esiin, että oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä luopuminen mahdollistaa sen, että esimerkiksi päämiehen muuttaessa paikkakuntaa, hänen edunvalvontansa voidaan siirtää toiseen edunvalvontatoimistoon ilman holhousviranomaisen tai tuomioistuimen päätöstä. Tämä on hyvä ja tarpeellinen uudistus, koska se tuo lisää joustoa ja vähentää hallituksen esityksessä mainituin tavoin rutiiniluonteisten asioiden käsittelyä käräjäoikeuksissa (s. 18).

Holm Tiina
Vaasan hovioikeus